

Resurser behövs – reformer behövs också

Publicerad här den 29 december 2014

I STOCKHOLM HAR MAN låtit resursfördelningen till skolorna grunda sig på ett socioekonomiskt index. Det hjälpte inte. Gapet mellan skolor med lägst respektive högst andel elever som blivit behöriga till gymnasium har ökat kraftigt.

Av eleverna med högskoleutbildade föräldrar blir nu 94 procent gymnasiebehöriga. Motsvarande siffra är 44 procent för eleverna med föräldrar som har enbart en grundskoleutbildning. Detta är inte acceptabelt. Det hjälpte inte att man i Stockholm ändrade på reglerna för resursfördelningen.

Visst behövs mer resurser till utsatta skolor. Men det är uppenbart att mindre förändringar i resursfördelningen bara marginellt kan lyfta resultaten för de skolsvaga eleverna. Detta särskilt i de skolor där de ökade resurserna kommit att användas till att täta hål i budgeten i stället för att anställa de förskollärare, speciallärare och fritidspedagoger som krävs för att varje elev ska få de förutsättningar i språk och annat som hen behöver för att lyckas i skolan. För att eleverna ska kunna få detta måste skolorna få mycket stora resurser. Så stora resurser lär de inte få under överskådlig tid. Ett billigare och effektivare sätt att lyfta de skolsvaga elevernas resultat vore att ändra på skolreformer som har gjort det mycket svårare för många elever att lyckas i skolan. Detta gäller till exempel följande:

Skolor med en stor andel skolsvaga elever har genom det fria skolvalet gått miste om skolpengsresurser som behövts för stödåtgärder. De kvarvarande eleverna har också gått miste om draghjälp från de elever och de duktiga lärare som har lämnat skolan.

Lärare som bedriver katederundervisning kan bara tala i ett tempo och med ett språk. Det går för fort och är för svårt för de skolsvaga eleverna. Dessa får inte den tid de behöver för att tänka och smälta informationen. Efter en tid försöker de inte ens att följa med.

De skolsvaga eleverna tvingas ideligen delta i betygsprov på sådant som de inte har kunnat lära sig. Deras upprepade misslyckanden gör att de tappar självförtroende och lust att lära sig vidare. De graderade betygen leder enligt forskarna inte till bättre kunskaper. Deras enda funktion är den sortering av eleverna i bättre och sämre som man i Stockholm har velat undvika genom resursfördelningen.

Eleverna tvingas ägna en orimligt stor del av grundskoletiden åt att försöka klara krav på mattekunskaper som flertalet av dem aldrig kommer att behöva.

Elever som inte kan följa med i undervisningen längleds och vantrivs i skolan. Många stökar då till det i skolan eller skolkar. Lösningen på dessa problem har blivit sanktioner som kvarsittning, avstängning, förflyttning, skolk i betyget, indragna bidrag med mera. De skolsvaga eleverna blir inte mer positiva till skolarbetet för att de bestraffas både i skolan och i hemmet. Tvärtom.

Självklart är det bäst om varje elev från början får den hjälp hen behöver för att kunna lyckas i skolan. Men i väntan på att det finns resurser för detta vore mycket vunnit om man tog bort det fria skolvalet. Om man drog ned på andelen katederundervisning under lektionerna. Om man slopade de graderade betygen. Om man minskade kraven på mattekunskaper för alla. Och om man gallrade bland de bestraffningar som framför allt drabbar skolsvaga elever.

Men detta är inte gjort i en handvändning. För det krävs klokhet, politisk vilja och handlingskraft. Frågan är om det går att mobilisera tillräckligt mycket av detta i det politiska kaos som nu råder.